

Wetenschappelijke Milieuboottocht

op de Leie en Deûle - 16 juni 2006

Damien Bauwens, kantonchef van de Algemene Directie voor Natuurlijke Hulpbronnen en het Leefmilieu (DGRNE), Directie Natuur en Bos, vertelt ons over de inwerkingtreding van het netwerk Natura 2000 in het Waals Gewest en illustreert zijn verhaal met commentaren over het oude Kanaal Ieper-Komen, waar onder andere de kamsalamander leeft en waar ook het gebied van Vert-Digue ligt, dat binnenkort wordt uitgerust als thuishaven voor vogels en tevens zal worden opengesteld voor het publiek. Andere parels zijn de hectaren natte weiden tussen Pont Rouge en le Touquet en de kleigroeves van Ploegsteert die een uitzonderlijke avifauna herbergen.

Iets voorbij Deûlémont toont Michel Buisson, ingenieur aan de Communauté Urbaine de Lille (CUDL), Directie Water en Zuivering, ons een voorbeeld van lagunering. Deze natuurlijke techniek voor het zuiveren van afvalwater is gebaseerd op de interactie van micro-organismen, licht en zuurstof. Als eerste in de streek is deze site erin geslaagd zich op prachtige wijze in het landschap te integreren en wordt het opengesteld voor geleide bezoeken, waar het publiek met eigen ogen het zuiveringsproces kan volgen.

Enkele minuten voor het einde van de boottocht verschijnt de kerk van Quesnoy-sur-Deûle aan de horizon. Quentin Spriet van het Syndicat Mixte de l'Espace Naturel Lille Métropole (ENLM) laat ons reizen in de tijd en vertelt hoe de Deûle er in de 18e eeuw uitzag. Tevens vat hij met een paar woorden de werkpunten voor de komende jaren samen. Er moeten niet alleen groene eilandjes maar ook groene wegen worden gecreëerd. Dit vereist echter een sterke politieke wil en een aangepast budget. Wat de Rijselse regio betreft, heeft de ENLM de troeven in handen om deze doelstelling waar te maken...1200 ha voor 40 gemeenten en de wens om tot concrete resultaten te komen door alle actoren erbij te betrekken.

Deze paar uren op het water en de toelichtingen van de deskundigen hebben ons de kans gegeven de problematiek van de Leie en de Deûle vanuit verschillende ooghoeken te bekijken. Grenzeloze Schelde zal de nieuwe ontwikkelingen in deze streek van nabij blijven opvolgen.

De wetenschappelijke milieuboottocht is een organisatie van Grenzeloze Schelde met medewerking van De Milieuboot en komt tot stand met de medewerking en de steun van de Vlaamse overheid - Departement LNE, Waterwegen en Zeekanaal NV, de Vlaamse Milieumaatschappij, l'Agence de l'Eau en la Région wallonne (DGRNE).

De wetenschappelijke milieuboottocht, georganiseerd door Grenzeloze Schelde - Escout sans Frontières, nam dit jaar de Leie en de Deûle tussen Deinze en Quesnoy-sur-Deûle onder de loep. Interregionaal en grensoverschrijdend.

Het Leiebekken is één van de meest verstedelijkte en geïndustrialiseerde gebieden van het Scheldebekken. De Leie staat onder grote druk van menselijke activiteiten en is nog steeds een belangrijke vervuiler van de Schelde. De Leie en de Deûle dienen vooral voor de scheepvaart en voor de afvoer van hemel- en afvalwater. Nochtans, midden in dit zeer verstedelijkt gebied, vormen deze waterlopen met hun natuurlijk en historisch patrimonium een belangrijk potentieel voor natuurontwikkeling, natuurbeleving en de zachte recreatie op en om het water ...

Het Franse schip 'Come in Europe' is klaar om de deelnemers aan deze studiedag op het water te verwelkomen. Ruim 60 deelnemers, zowel beleidsverantwoordelijken, vertegenwoordigers van administraties en diensten, (milieu)verenigingen, media en andere geïnteresseerden uit de drie betrokken regio's Vlaanderen, Wallonië en Région Nord/Pas-de-Calais zijn van de partij.

Informatiepanelen van Grenzeloze Schelde geven het traject weer en bieden een gevarieerde kijk op de Leie en de Deûle: historische betekenis en patrimonium, scheepvaart, industrie en natuur.

Tijdens het varen becommentariëren 'terreinspecialisten' het traject. Zowel personen uit de bevoegde administraties en besturen, leden van milieuorganisaties als gidsen, lichten lopende projecten toe en geven hun visie op realisaties, plannen en mogelijkheden in het Leiebekken.

Ook de media besteden aandacht aan het Leiebekken, waarin bevolking, industrie en landbouw sterk vertegenwoordigd zijn. Deze sectoren oefenen een sterke druk uit op de fauna en flora. Er dient gestreefd naar het behoud en herstel van deze waardevolle biotopen, wat ook wordt weergegeven in het luik 'Rivierherstel Leie' van het project 'verbinding Seine-Schelde', dat diezelfde dag door de Vlaamse Regering werd goedgekeurd.

Walter Roggeman, voorzitter van Natuurpunt, leidt als moderator de wetenschappelijke milieuboottocht in goede banen. Uiteenzettingen over de meest huidige thema's en problemen geven de deelnemers gedetailleerde informatie over actuele en te verwachten ontwikkelingen in het grensoverschrijdende Leiebekken: waterkwaliteit en zuiveringsinfrastructuur, grondwaterproblematiek, (vroeger) aanwezige fauna, natuurontwikkeling en integraal waterbeheer met o.a. het internationaal project 'verbinding Seine-Schelde' en het Vlaamse luik 'Rivierherstel Leie'.

Arnaud Lefebvre, algemeen secretaris van de Internationale Scheldec commissie (ISC), licht de grensoverschrijdende samenwerking als noodzaak en in realiteit toe. Grenzeloze Schelde volgt de werking van de ISC van nabij op en ijvert voor een verregaande participatie in het waterbeleid van de Leie.

Willem Van Crombrugge, hoofd cel Investerings van W&Z - afdeling Bovenschelde, kadert het project verbinding Seine-Schelde in de Europese context, licht de problematiek en evolutie van de binnenvaart in de 3 regio's toe en haalt de kern van het Rivierherstel Leie aan, waarbij tussen Wervik en Deinze weer aandacht wordt gegeven aan de oorspronkelijke rivierdynamiek van de Leie en haar meanders.

An Verboven pleit voor het behoud en herstel van het rivierecosysteem met watergebonden ecotopen: zowel in het water als op de oever in brede zin (= met overstroomingsgebied). De stap terug naar het verleden is niet meer mogelijk; bij de herinrichting moet er gestreefd worden naar de oorspronkelijke, natuurlijke situatie, in een geïntegreerde aanpak met andere functies.

Saskia Lammens van de Vlaamse Milieumaatschappij schetst de evolutie van de waterkwaliteit in het Leiebekken: slechts een vijfde van de meetresultaten voldoet aan de normen. Op een derde van de meetlocaties wordt een zeer slechte kwaliteit gescoord. Toch laat het nut van de zuiveringsinfrastructuur zich kennen: een gestage verbetering is merkbaar.

Sven Vrielynck, visserijbioloog van het Agentschap voor Natuur en Bos, meldt voor de Leie een spectaculaire vooruitgang van de vispopulatie ten opzichte van 1996. Oplossen van migratieknelpunten en opnieuw aantakken van meanders zullen in de toekomst zeker bijdragen tot een stabiel visbestand. Maar we moeten kritisch blijven zolang de zijbeken sterk vervuild water afleveren. In het gehele Leiebekken is 64 % van alle staalnamepunten visloos, de slechtste score in Vlaanderen.

Herman Nachtergaele van Natuurpunt pleit ervoor dat aan natuurherstel eenzelfde gewicht wordt toegekend als aan de economische ingrepen. Er dient minstens 500 ha reële nieuwe natuur gecreëerd, zowel budgettair als in tijd gekoppeld aan de economische infrastructuurwerken. Een structurele betrokkenheid van de natuursector bij het project is belangrijk.

Arnaud Lefebvre van Voies Navigables de France, Service Régional Nord/Pas-de-Calais legt ons uit hoe een deel van het slibstort van Halluin ter hoogte van de samenvloeiing van de Deûle en de Leie eind 2006 als landschapspark zal ingericht worden. Deze maatregel geldt als compensatie voor de herkalibrering van de waterweg tot groot gabarriet.

Hendrik Vermeulen van de Vlaamse Landmaatschappij maakt de deelnemers wegwijs in de verschillende instrumenten die het Vlaams Gewest kan inzetten ten voordele van natuurontwikkeling, recreatie en landschappelijke opwaardering.

Het sokkelwater dat de vele textielbedrijven in Zuid-West-Vlaanderen gebruiken, slinkt zeer snel. Stefaan Verreu legt uit hoe 'grijs' water - geproduceerd uit water van het Kanaal Bossuit-Kortrijk en op de bedrijfslocatie behandeld tot het gepaste proceswater - een alternatief vormt voor het grondwater dat onttrokken wordt uit de bedreigde sokkel.

Deze streek heeft alle belang bij een grensoverschrijdende aanpak van de waterzuivering om zo de onnodige en dure dubbele inplanting van afvalwaterzuiveringsinstallaties te vermijden. Jean-Michel Delcambe van IPALLE vertelt ons over de historiek van de grensoverschrijdende waterzuiveringsinstallatie van Komen en over de dagelijkse uitdaging om de bestaande samenwerking te behouden en te verbeteren.

Langsheen de Leie in de kleine Waalse enclave Komen, ligt het gebied van de Bas-Prés. Zowel op het vlak van fauna als flora is het een klein natuurwonder. Philippe Mouton van de vereniging Eco-Vie heeft hier zijn hart verloren en ijvert voor een mobilisatie tegen de gevaren die dit gebied bedreigen, met name de herkalibrering van de Leie voor groot vrachtvervoer en de aanleg van een verbindingsweg tussen twee industriegebieden.

